

۱۳۲۴
سه
۵ صفر الخیر

الدین و الآداب

نامنده

مجله اسلامیه در

غرة ذی الحجہ ۱۳۲۴
سه
۳ غنوار ۱۹۰۷

خارطیو مطبعه
قزان.

تاریخ تأسیس

۱۳۲۴ سنه

۵ صفر الخیر

الدین و الادب

نامنده

مجله اسلامیه در

۱۳۲۴ سنه

غره ذی الحجہ

۱۹۰۷ ۳ غنوار

محرر و صاحب امتیازی :

قزان خدام علمندین

ملا عالم جان البارودی.

خارطیه مطبعه

قزان.

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم

بسم الله الرحمن الرحيم

من سورة البقرة

مثل الذين ينفقون أموالهم في سبيل الله كمثل حبة
 أنبتت سبع سنابل في كل سنبلة مائة حبة والله يضاعف لمن
 يشاء والله واسع عليم*

ترجمه:

الله يولنده ماللارينى ويرگوچيلر شونداى اراق كيكدر كم اول
 اراق يدى باشاق اوسدروب هر باشاقده يوزار اراق بولور*
 الله تلا گانينه آرتدرا الله كينك رحمتلى هر كينك نيتينى واشينى بلگوچى*
 يخشى يرگه ساچيلغان بر اراقدين يدى برتوك باشاق چيقوب
 هر باشاقده يوز دانه اراق بولغانده هر اراق يدى يوز الش آرتقان
 بولا شونك كبرى الله يولنده (الله راضى بولورلق يخشى اورنغه درست
 نيت برله) ياردم ايدلسه مال صرف ايدلسه يدى يوز الش قدر آرتور
 الله برکت ويرر*

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يَتَّبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا
مَنْوَلًا أَدَّى لَهُمْ أَجْرَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

ترجمہ :

اللہ یولندہ ماللارینی انفاق (توتوب) ایدوب انفاقلارینہ منت
ورنجیتو ایارتیگان کشیلر ننگ اجر لری اللہ حضور ندہ بولغو چیدر وهم
آنلارغہ ہیچ قورقنچ بولماس آنلار حسرت چیکه اسلر *

قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ يَتَّبِعُهَا أَذَى وَاللَّهُ
غَنِيٌّ حَلِيمٌ

ترجمہ :

یخشی سوز وکیچورو اذالی (رنجیتولی) صدقه دین یخشیراق *
اللهمونکسز وعلیم *

رنجیتمای صدقه ویره آلماسانکز یخشی سوز برله فقیرنگ سوراب
بورچوماقینی کیچوروب کورکام روشده قایتارنکز * بو اشنگز
رنجیتوب صدقه ویرما کیکزدین یخشیراق بولور . اللهنک سزگه صدقه
برله بیورماقی فقیرگه اوزی ویره آلمادقندین دگل بلکه غنی (مونکسز بای)
بولاتوروب سزگه صدقه نکز برابرنده آخرتده کوب فائده وثواب
ایرشدرر ایچوندر * اذی قیلماقنکز برابرنده تیز کوندین سزگه
جفا وعذاب ایرشدرمازسهده حلیم (چدام) بولغانلقندین آشوقمای آخرتده
عذاب ایثار سافلاننکز دیمک بولور *

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَتَكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى
كَالَّذِي يَنْفِقُ مَالَهُ رِثَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ

الْآخِرِ فَمِثْلُهُ كَمِثْلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تَرَابٌ فَاصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ
 صَلْدًا لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
 الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ❀

ترجمہ :

ای ایمانلی کشیلر (اللہ غہ اشانغان آدمار) صدقہ لرنکزنی منت وادی
 سببلی یوقالتماکز اللہ غہ و آخرتکہ اشانغان - آخرتدہ اللہ دین ثواب
 و رحمت کوتوب دکل - باری آدمارگہ کورنش ایچونگنہ صدقہ وانفاق
 قیلغان کشی کبی * موندای کشینک حالی قتیغ تاش استونده گی تو پراقغہ
 ایگون ساچوب یغمور یاووب (تو پراقینی یباروب) شما تاش قنہ
 قالدوغان کبیدر * بوندای کشیلر ساچکان ایگونارندین ہیچ فائده
 کورمایلر سببکان اورلقلاری بوشقہ کیتہ شونک کبی بونلارده کورنش
 ایچونگنہ آخرتدہ اللہ دین ثواب کوتوب بولماغان خیر واحسان قیلولارندین
 برفائدهده کورہ آلماسلار *

اللہ ایمانسز (آخرتکہ چینلاب اشانغان یخشیلقلارینی اللہ ایچون
 قیلماغان) کشیلرنی چین فائدهلی اشکہ کوندرمای *

وَمِثْلُ الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَتَثْبِيثًا
 مِنْ أَنْفُسِهِمْ كَمِثْلِ جَنَّةٍ بَرْبُورَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَاتَتْ أَكْثَرُهَا
 ضِعْفَيْنِ فَإِنْ لَمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطُلَّ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ❀

ترجمہ :

اللہ رضالقینی تیلاب و ثوابقہ نفسلرینی کوندروب ماللارینی صرف
 ایتکان کشیلرنک مثالی بیوک اورنده بولغان باغچه کبیدر آنکا یغمور
 ایرشوب آشاملقلارینی (یمشلیرینی) ایکی الش ویرر اگر یغمور

باومای ایکن چیق ایرشور (نچوک بولسهده موندای باغچه قوری
فائدهسز قالماس) الله قیلغان اشنکزی کورگوچیدر *

أَيُّودَ أَحَدِكُمْ أَنْ تَكُونَ لِدَجَنَّةٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ
وَلَهُ ذُرِّيَةٌ ضِعْفَاءُ فَاَصَابَهَا أَعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذَلِكَ
يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ *

ترجمه :

قایسنکز سویار شونی کم آستندین صولار آغوب تورغان خرمالق
واوز ملک وهر تورلی یمش ویره تورغان باغچهسی بولسه (شول باغچه دین
تویوب تورغوچی) یاش بالالاری بولوب اوزینه قارتلق ایرشکان کوندگنه
یمان ایورمه باغچه سینی یاندرسه (البته برنکز ده بولای بولونی سویماس)
مالینی الله رضاسی ایچون صرف ایتمای ریا ایچون صرف ایتمکان کشیلرده
اوشبوننک کبیدر حاضرده کورر کوزگه یخشیلق بولوب کورلسهده
آبطراغان کوندگنه جانوب کیتکان باغچه کبی ثوابنک چین کر ک وقتنده
(آخرتده) هیچ فائدهسی بولماس دیمکدر *
الله سزگه شولای آیتلر (عبرتلر) بیان قیلا شاید اویلارسز (اویلاما قنکز
تیوشلیدر) *

مذکور آیتلرگه متعلق بعض فوائد

(فی سبیل الله)

سبیل صراط کبی اصلده یول معناسنده بولوب قرآن اصطلاحنده (صراط
مستقیم) (صراط الله) دیو توغری دینگه (اسلام دینینه) ایتمکان کبی
(سبیل الله) ده الله نک دینی معناسنده بولوب آیتدین الله دینینه یاردم ایتو

وشول مقصود بر له مال صرف قیلو مراد بولسه کړک * کوب مفسر لر نک ایتو شلر نچه الله نک طاعتنده و آنک رضالقینه موافق اور نغه انفاق قیلو ماده لرینی (یتیم و طول و بار چه آبطر اغان بنده لر کبیلر نی و جهاد ماده لرینی) هر قایو سینی شامل بولسه ده لفظنک لغت معناسینه و شریعت نظرینه کوره دین یولنده یاردمگه خاص بولمقی بیک قریب احتمالدر * مطلقا الله نک هر سویکان اور نینه درست نیت بر له مال صرف ایتو فی سبیل الله صرف ایتو کبی کور لسه ده سوز نک بناسینه و قرآن نک تعبیر و اصطلاحینه قار اغانده بوندای اور نلر فی سبیل الله اسمینه کر ماینچه فقط لله ، لرضاء الله صرف ایتو و کوب ثوابلی بولغان یخشی اور نلارغنه بولمقی آنکلا شولادر *

(۱) چونکه سبیل : دین معناسنده بولغانغه کوره سبیل الله الله نک دینینه یاردم ایتو گه دلالت قیلادر *

(۲) مصارف زکات آیتنده الله تعالی (فی سبیل الله) فقراء و مساکین و باشقه مصارف صدقاته کوره آیرم ایدوب ذکر ایتکان ایچون اول اور نلر دین باشقه بولمقی آنکلا نادر *

پس فی سبیل الله الله نک دیننده مال صرف ایتو یعنی الله نک دینینه میدانغه چیقارو، و خلق آراسنده تار التو، یوقالو دین و اوز گار و دین ساقلاو ایچون یاردم ایتولر مراد بولمقی امید ایدله در * بو مراد هر زمانک اوزینه کوره بیلگولانور * ابتدای اسلامده دیننی ساقلاو ایچون جهاد (کافر لر بر له صوغش) بیکرک حاجت بولغان صوغشسز دیننی ساقلاو ممکن بولماغان شو نلقدن الله یولنده انفاق : کوبراک جهاد امورنده و آنک کړک یراغنده انفاق قیلو بولغان * صحابه و تابعین دین بایناق ذاتلار نک (فی سبیل الله) فی الجهاد فی سبیل الله دیو لا علاء کلمة الله دیو تفسیر ایدولری اوشبونک ایچوندر *

دین ساقلاو ایچون ضرور بولغان مدرسهلر بناسی ، شاگردلر تربیه سی ، اماملار و مدرسار آسراوی بونلرغه کرکارنچه یاردم ایتو

فی سبیل اللہ انفاق قیلو نك برنجی اور نی بولور غه تیوش * وهم باشقەر وشچهدہ
 مسلمانلار نك دین و ملتیرینی ضرر و زیان دین ساقلاوده توتولغان
 ماللار اوشبو یولده صرف ایدلگان ماللار بولسهلار كرك *
 اللہ تعالیٰ زکات مصرفلرینی بیان مقامنده (فی سبیل اللہ) نی فقیر
 و مسکین کبی باشقہ مصرفلر قطارنده ذکر ایتکان بولسهده کوب
 اور نلارده اوزینی خالص ذکر ایتکان * مونك حکمتی مالنی دینگه
 فائده ایتار دای اور نغه توتو باشقہ تورلی فقیر و مسکینلر گه توتودین
 آرتغراق بولغانندین بولسه كرك *

المن والاذی

اللہ یولنده مال صرف ایدوب اول مالنی ضایع بولودین صاقلاو كرك
 ایکان ایکی تورلی اش صدقه و انفاقنی یوقغه چغارا ایکان *
 براوی ویرکان صدقه نی فقیر گه (صدقه و خیر نی آلوچیغه) منت ایتمکدر *
 منت دین صاقلانواچون : صدقه نی خالص اللہ ایچون ویر مک تیوش
 آلوچیدن و باشقہ کشیدین فائده کوتماسکه كرك * صدقه بر ابرنده
 فقیر دین حرمت کوتسه ، و آنکا الوغلق قیلسه یا که صدقه سی ایچون
 دعا قیلور غه بیورسه منت قیلغان بولور صدقه و انفاقنی خالص بولماس *
 وهم اذی (صدقه آلوچینی رنجیتو) ده منت کبیر بوقباح خلق
 غالباً منت قیلودین توغادر کم بولسهده صدقه سینی آلوچیغه بر طریق
 بر له آغزلق کلتورسه اذی وهم منت ایتکان بولوب صدقه سینک ثوابینی کیوتکان
 بولور یا که بتونلای یوقالتقان بولور *

چونکه منت واذی ایتکاج صدقه لرنك چینلاب اللہ ایچون بولماوی
 بلونادر اللہ ایچون بولسه و آندین ثواب امید قیلوب بولسه آندای
 الوغ فائده بر ابرنده اوزینك صدقه سینی کورماس وبر نرسه گهده
 حساب ایتماس منت واذی ایدر گه یول تابماس ایدی *

بور و نغی یخشیلار صدقه ویر مک بولسهلار اوز لری صدقه آلوچینی
 تانومای اوز لری نی آنکاتانوتمای یاشرین ویر گانلر ریاسز منتسز اذاسز
 صدقه بولسون دیو بواشکه تر و شقانلار بوز مانده ده ادب بلگان بعض
 عمل کتله ده عادت شول کم آبرویلی کشی گه صدقه ویر مک بولسهلار
 قولینه- قولغه ویر و آدمینه کوره نوع اذابولغانغه- ویر ماینچه ویر کوچی کشی
 تواضع و ادب برله آلوچی نک کوز آلدینه غنه قویوب کیتادر *
 وهم دعا قیل و فلان دیه سویلمای چونکه صدقه سینی بر نرسه گه حسابلاب
 آنک بر ابرنده مکافات کوتو منت بولادر *

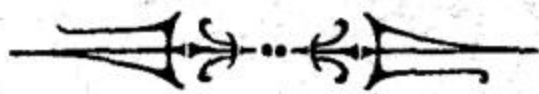
اخلاق کتابلرنده هم آچیق ایتکان که کمگه بولسهده صدقه
 ویرسه صدقه سی برابرنده اول کشیدین دعا سوراماسین *
 چونکه صدقه نی الله ایچون ویرسه مکافاتینی الله ویر گوچیدر بنده
 ثوابینی البته تبار * حضرت، آبری دعا قیل و فلان دیمکی برله منت قیلیمق
 و اذی ایرشدر مک حاجت تو گلدر *

صدقه آلوچی کمسنه بر کشیدین منت و اذاسز خیر کور گاج منتدار
 بولورغه، تیوشلی وقتنده دعا قیلورغه اوزی پور چلیدر.
 انصافی و مر و آتی بولسه شاید ریاسز قبولی امید لیرک حالتده دعا قیلور *
 بو مسئله نی هر قایو عالم و ملا بولسه لرده کتابلرده او قوسه لارده مساهله
 قیلالار توتمایلار ایتمایلر بایلار ننگ قوری موداغه هوسلرینه حقیقتدین
 قوری قالولارینه یاردم ایدلر بایلارده چن دعاننگ نی ایکانینی
 بله کانلر ندین فائده سز کور ساتشکه مغرور بولالار *

الریاء

صدقه نی یوقغه چیقار غوچی نرسه لرننگ ایکنچیسی ریادر
 اخلاص سز ریاء (کورنش و کور ساتش) ایچون گنه قیلنغان خیر و صدقه بیگرک
 باطل آخرتده فائده سز ایکان * عمل و عبادت الله ایچون قیلونما غاچ الله ننگ
 اول عمل و عبادت برابرنده جزا و ثواب ویرمکی عقل بوینچه ده تیوشلی
 کورلمای شونک ایچون الله اوزیده شونی آنکلاتقان *

پس اللهغه و آخرتکه و آنده خیر و شر برابرنده تیوشلی روشچه جزا
بولماقینه اشانغان کشی ننگ وظيفه سی و ایمانینگ و اشانوینگ مقتضاسی
اوشبودر کم خیرلی عملینی (صدقہ و عبادتینی) باری الله ایچون و آندین
اجر آلو ایچون قیلسون اگر بر کمسنه خلقغه کورساتور یخشی اسم
آلور آتاق چیقارر ایچون گنه مالینی صدقه قیلایا که باشقه چه عبادتلیر
اوتای ایکان آلداغی الوغ اجر گه و چیکسز ثوابقه اشانماغانلار اشینی
اشلگان و اوزینگده اشانماقنده ضعيفك بارلقینی کورستکان بولا *
رسول الله ننگ (صلی الله علیه وسلم) سوزلرنده ریانی شرک خفی (یاشرین
کافرک) دیو تعبیر ایدلگان * ریا اوچونگنه عمل قیلا تورغان کشی
ظاهرده مسلمان کبی کورلسهده باطنده (یاشرینده) - آخرت ثوابینه
قز قماغانینه کوره - کافر کبی ایدکینی آنکلاتقان * اللهم احفظنا

بوسنه قربان عیدی ۱۲ نچی غنوارده جمعه کون بولسه کرک .

قربان بوغازلاو (چالو)

قربان بوغازلاو اسلامک شعارندین والوغ علامتلرندین در امام ابوحنیفه و باشقه بایتاق علماقاشنده واجب، سنت دیوچی مجتهدلرهم کوبدر . واجب دیولسون سنت دیولسون رسول الله صلی الله علیه وسلم برده قالدرمای ادا قیلغان اوزی ایچون و کوچی یتمگان امتلری ایچون اوز قولی برله بوغازلاغان در .

بس قدرتی بولغان اسلامغه اشانغان کشی اوزره البته تیوش عملدر . وهم اعضاسی سلامت ، سیموز حیواننی اوز قولی برله یخشی ایدوب بوغازلامق تیوشدر اگر اوزی یخشی بوغازلای آلماسه بولدقلی کشینی وکیل ایدوب اوزی حاضر بولوب اللهغه یالواروب قبول بولوینی تلاب توررغه تیوش*

قربان نک اصلی

قربان چالو ابراهیم علیه السلامدین قالغان سنتدر باشده الله نک بیورقی سبیلی اوغلی اسماعیل علیه السلامنی بوغازلامقچی بولغان اوغلی هم راضی بولغان الله بیورغان اشنی قیل من نوزار من دیگان . ابراهیم علیه السلام اوغلینی بوغازلامق بولغانده آنک و اوغلینک تمام الله حکمینه و بیورقینه بوی سنولاری ظاهر بولغاچ الله تعالی آنلارنی بوبلادین قوتقارغان والوغ حکمت ایچون آنک اوغلینه فدا (یلو) ایدوب بر شرافتلی قوچقار یبارگان اوغلی اورنینه شونی بوغازلارغه بیورغان و شوننک ایله راضی بولاچاغینی بلدرگان *

ابراهیم علیه السلام الله رضالقینی تلاب اوغلی اورنینه شول قوینی بوغازلاغان *

اگر ابراهیم علیه السلام الله رضالقینی ایستاب سیوکلی اوغلینی قربان ایتکان بولسه بلکه همه اهل دینگه (ملت ابراهیمیهده بولغان

كشيگه) اوغلىنى قربان ايتمك مشروع بولوب قالغان بولور ايدى
 الله نك. بتون انسان جنسینه رحمتی در كه انسان بدلىنه اللهغه يقينلىق
 نيتى، اوزينه فدا قىلو قصدى برله بر حيوان بوغازلاب الله رضاسينه
 صدقه واعانت ايتسه كفايه قىلا تورغان بولغان *

بندە بيك شكر قىلسون كم الله تعالى انسان بالاسينى قربان
 ايتونى مشروع ولازم ايتمگان اوزينك رضالقينى آنكا باغلاماغان
 بلكه بر حيواننى كافي كورگان *

پس بو شريعتكه قوانا قوانا بر حيواننى قربان ايتوب
 فقرانى فائدهلاندرمق شونك برله اللهغه تشكر وتقرب ايتمك
 تيوشليدر * انسان سلامت، فقراغه ياردم، عائله گه (اهل بيتكه)
 ايركونك.

خلاصه:

قربان بوغازلاوده ابراهيم عليه السلام واقعه سيني ايسكارو،
 انسان قرباندين قوتراوب حيوان قربانى برله اکتفاء، وآنك
 برله (آزغنه نرسه برله) كوب اجر و ثواب، شول بهانه برله
 فقراغه اعانت، اهل بيتكه توسعه (ايركونك) كى بايتاق
 حكمتلر تابولادر *

كتب احايثده وارد بولغان كه رسول الله صلى الله عليه وسلم
 عيد نمازىنى اوتا ناچ عطبهنى تمام قىلو برله شونده اوق پچكان موگوزل.
 ايكي قوچقارنى اللهغه مناجات ايدوب اوز قولى برله محمددين
 وقربان چالماغان امتددين قبول ايت بسم الله والله اكبر ديو بوغاز-
 لاغان امام ابو داود روايتينه كوره رسول الله صلى الله عليه وسلم
 اوشبو روشده مناجات قىلغان

وجهت وجهى للذى فطر السموات والأرض حنيفاً وما أنا من المشركين

ان صلاتی ونسکی ومحیای ومماتی لله رب العالمین لا شریک له وبذلك
 امرت وانا اول المسلمین اللهم منک ولك اوشبو روشلی مناجات قیلغاچ

بوغاز لاغان

رسول الله ننگ (صلی الله علیه وسلم) قربان چالماقینی بیان مقاملرنده
 قربان چالغاچ ایکی رکعت نماز اوقونی کوچورمگانلر وهم اشانچلی
 فقه وفتوی کتابلر ندهده کورلمای *

خلقنک ایمان شرطی رساله سی تعلیمی بوینچه قربان بوغاز لاغاچ
 برده سوز سویلاشمای تیز اوك ایکی رکعت نماز اوقولاری اصلی اش
 بولورغه اوخشامای اول نمازنی عوام ناس واجب مرتبه سنده کوروب
 کلگانلر اول نمازنی اوقوماغانده یارارمو قربان قبول بولورمو دیو
 سوراوچیلار کوب بولدی بو بدعت ظن قیلونغان خالق آراسینه کرگان
 اماملر ننگ بومسئلده تنبیه ایتولری بیک لازم *

منم اوز ظنمچه قدر کیچه سی و رغائب کیچه سی نمازلاری کبی کتاب
 وسنتده اصلی بولماغان قیلوی تیوشلی بولماغان ، عوام ناس ننگ گمانلاری
 بتونلای قربان ایچون شرط کمی کورو بولغانغه بو خطا گماندین قایتارو
 ایچون آنلارنی بو نمازدین منع قیلوتیوش بولسه کرک *

تحصیل علم کلام خصوصندہ موازنہ یا ایسہ ترغیب

مما دش - قمازان - ملا فائز افندی لایحدسی

علم کلام خصوصندہ سلفی لار رضی اللہ تعالیٰ عنہم دن نہ قدر طعنہ لار
ونہ مقدار ذم لار وارد بولدقی کبی زمانہ محرر لار ندین ہم اهل کلا-
مغه قیوق کوز ایله باقمق تحصیلینہ تهدید لار منع لار کثرة ایله تابولمقدہ در.
بومسئلہ بعض محرر لار طرفندین موازنہ ایدولسده قناعت
ایتمدکم دین بن ہم قصور منی اعتراف ایتدکم حالده بر نیچه جمله
تحریر ایدار که جرأة ایتدم والله الموفق *

دین اسلام مجرد تقلید یا ایسہ تعصب طریقیچه دین اسلامغه اتباع
ایدنکز دیب تکلیفی ایتمیدر. بلکه هر بر امرده فکر یورتیک
واعتبار ایتمکه کوب کوب آیات قرآنیہ ترغیب و امر ایتهدر *

تقلید طریقیچه دین اسلامغه اتباع بر مرتبهده مقبول بولدیسده
استدلال ننگ فرض ایدوکی و تارکی آثم اولدقی مجتهدین کرام و فقهاء
عظام طرفندین کوب روایة لار ایله منصوص و مصرح در *

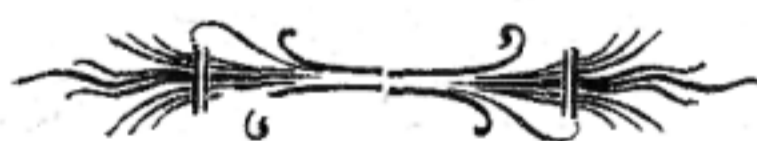
دیارمزده مقدم هم حاضرگی وقت اسلام مدرسہ لاری نیگه
مخصوص؟ البتہ علوم دینیہ تحصیلینہ مخصوص در. مدرس حضرت لاری
کیم لار؟ حسبہ الله علوم دینیہ تعلیم ایدوچیلار در هم علم کلام ننگ
وظیفه سی نی نرسه دیب سوال بولسه جوابیده دین اسلامده اینک مقدم
فرض لازم بولغان شی اهل السنة والجماعة منذهبچه اعتقادنی
درستلمکدر. واقعا علم کلام شوشی امرده متکفل هم خادم در.
متکلمین اولاً اعتقاد جهتندین شرعده مقرر مسائل دینیہ نی باش مقاله
ذکر ایدوب دلیل لار کیتوروب صکره اهل بدعت ننگ کلام لار نید
ذکر ایله رد ایدر لر. ومع هذا شول علم کلام ایچنده مقرر مسئله ننگ

برسیده لا یکفر احد من اهل القبله در. الحاصل علم کلامنی هر مخالفنی تکفیر و سب ایچون وضع ایدلمگان بلکه ظاهر شرعده تقرر ایتکان مسائل دینیدنی واعتقاد مسلمیننی حفظ ایچون وضع ایدلمشدر. در واقع بو نیندایون انصاف بو نیندایون وسعت اداره و ترجم بر مرتبهده مخالف ظن اولونسهده همانده تکفیر و سب کبی لار اصطلاح کلامغه مغایر امر لار در فقط تأسفلی واقعه لار دن برسی: بو علم کلام اهلی بتون عزیز عمر لارین قیل وقال همده مقصودن فوت ایدوب مالا یعنی ایله اشتغال ایدر لار علم کلامغه باشقه علم لار گه کلام انکار ایدر لار و مخالف لارنی سب مجرد و تکفیر ایدر لار *

شولایده بو کیمچیلک علم کلامغه نسبت بیرلماسه که تیوشلیدر بلکه سوء استعمالدین ناشی بر حالتدر یوقسه علم کلام حکمت قدیمه یا ایسه حکمت جدیدنی تکذیب ایچون وضع ایدنماش بلکه عقل و حکمت جهتدین تحقیق ایدلمگان مسائلنی شرع گه تطبیق ایله شغل لنمک علم کلام نیک مقصود اصلیسیر بو علم کلام دیگاچده خصوص کلام متأخرین یا کلام متقدمین دیه تعیین ایدلمیدر بلکه و جادلهم بالتی هی احسن آیه کریمه سینک منطوقی ایله ثابت مجادلله حسنه در هم نیچه موضعده قرآنده مناظره ابراهیم علیه السلام مع خصمائیه و باشقه انبیاء عظام علیه السلام نیک طریق الزام و مناظره لارینی جناب مولی مدح و ثنا مقامنده ذکر ایتسه بز لار نیک علم کلام و متکلمیننی قدح ایتمک مز هیچده مناسب دگل در. سلف لار رضی الله تعالی عنهم نیک قدح لاری علم کلامغه توغلدن نهی مقامنده در یعنی باشقه علم کراک دگل دیب وقت لارین ضایع، عمر لارین اسراف ایدوچیلار گه مخصوص در یعنی تقلیددن چیقماقمز ایچون اول طریق الکلام والاستدلالغه سلوک لازم بولدق کبک ایمان تحقیقی یاخود مقام مشاهده گه وصول ینه ترک استدلال ایله بوله در بس سلف لار نیک قدح لاری حسنات الابرار سیئات المقر بین مقوله مندن در.

اما زمانه محررلارى نك دنيا وما فيهاغه نظر مقامنده بزلاى بالكل
 آرتده قالدوق ديه فكر ايدهلرده آرتده بولمقنى كانه علم كلامغه
 نسبت بيره لر. بو بيوك بر جنايت در. بلميم بزلاى دنيا جهتندين
 آرتده بولغاچ دين جهتندين آرتده بولمق مناسب ايدى ديرلر مى؟
 يوقسه منم ظنم چه اصطلاح كلامنى وطريق مناظرهنى قويهق ابله توصيه
 غير ملت ميسيونيرلقلر ندين امراض ساريهدن بر مرض مى؟ غير
 ملت مليون مليون آچهلار صرف ايدوب دينى مدافعهده مخصوص آدم-
 لار قويوب دينلارين قوتلاسالار بزلاى ملت طرفندين هيچده راسخوطسز
 شوندايون فنا تربيهسز مدرسهلار ايچنده نچه بلا و مشقتلار يوكللى
 يوكللى حسبته الله علم كلام اوقتقان مدرس لارنى قدح ايدايك مى يا ايسه
 شاكردلارنى مى؟ بو سوز بيك قزل يانكا فكر ار بابندين مقبول دگل
 ايسهده اهل انصاف اعتبارغه آلسه لر كرك * ما بعدى بولور.

المجله طرفندين تيوشلى جرح و تعديل مقاله تمامنده عرض ايدلسه كرك.

تعلیم و تربیه

معلملره عائد

معلملر درسکه کرگانچی (خصوصاً بیو کرک درسلرده واورته و عالی صنفلرده) درسنی آلدن حاضرلاب درسینی سویلارگه اویلانوب خطابت و تدریسکه ملکه لانوب کیلمک تیوشلیدر*
شرح و ایضاحقه محتاج مسئلهلرده درس وقتنده توقفی ایتماسلک درجهده بولمق کرک در.

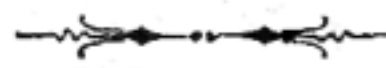
معلم استفسار وقتلرنده (مثلاً اول قاعده نیچوک؟ و مثالی نیچوک؟ دیهک کبی) بردن و بر یولی ایکی نرسهنی سؤال ایتماسون اوّلا بر سؤالینه جواب بیروب بتورسونلرده صونکره ایکنچیسینی سوراسون. معلم خوش ای بلی یعنی دیهک کبی فائدهسز لغولفظلرنی ترک ایتارگه کرک. استفسار وقتنده چیتون لفظلر ایله صوراونی یا که ایکی معنای احتمال توته تورغان تورلی سؤاللرنی ذکر ایتمسکه کرک. معلم مقصودینی تورلی عبارهلر ایله تعبیرگه اقتدارلی بولوب هر شاگردنک قوه سینهنوز کاوتینه کوره آسان ایتوب استفسار ایتو کرک. شاگردلر اویاو بولوب هر وقت معلمنک صورانغان و سویلگان سوزلرینه اهمیت و دقت ایتماکلری ایچون استفسار وقتنده سؤالنی بر شاگردنی تعیین ایتمای و ترتیبنی رعایه ایتمای صوراب صونکره برینی جواب ویروگه دعوت ایتمسون.

معلملر شاگردلرننک هر درسکه حاضر لانوب کیلولرینه اهمیت بیرورگه و آرز بولسهده هر قایوسندن استفسار ایتماینچه قالدرماسقه طرشولری کرک. شاگردلر جواب ویردکده جواب بیر و نک آدابینی رعایه ایتولرینه اهمیت بیرور طلبهیه بردن جواب بیر درماس.

صور اچاچ شاگرد درست جواب بیرسه و آنکلاغانی بیلونسه
 آنی قویوب ایکنچسینه کوچار. اگر آنکلاب ییتکانی بیلونمای بلکه
 فقط حفظ ایتکانلگندن یا که برسینک القاسندن (اوگرانوندن) گنه
 جواب بیردی دیب شبهه ایدلسه یانکادن آچیفراق ایتدروب و تفصیلا
 جواب صورالور. اگر شاگرد ازغنه بولسهده اوزگارتوب و سؤالغه
 موافق بولوب ییتمگان روشده جواب بیرسه معلم شول کویونچه
 کیتماس بلکه اصلاح ایتوب توزاتوب جواب بیرونی طلب ایدر.
 اگر جواب ویرمسه یا که خطا جواب ویرسه معلم بوننک سببینی فکر
 ایدر. اگر اوزیننک سؤالنده بر چیتوننک تابسه یا که بوننک
 اوخشاشی برشی بولسه آچیفراق ایتوب ایکنچی عباره ایله صورار.
 اگر قصور شاگردده بولسه آنی شول کویونچه قویوب ایکنچی گه
 کوچماس بلکه اولاً یانکادن صورار؛ شاگردنک جواب ویرماوی
 قورقودن. یا که اویالودن بولسه اول شاگرد که یومشاقلق کورستوب
 باطرلقینی و همتینی آرتدر رغه طرشور. اگر بیلماوی عناددن (قارشیلقدن)
 یا که بزوق طبیعتلی بولودن یا که یالقاو لوق و طر شماودن بولسه هر قایوسینه
 ماسبنچه تأدیب ایدر. (لکن درس وقتنده شلته قیلو وعظ ایتو
 اوزون اوزون ادب فضیلتلرینی سویلاو کبی درسینک موضوعسندن
 خارج بولغان شیلر ایله مشغول بولماس) شاگردلر معلمینک سؤالینه
 جواب بیر گاج؛ معلم توغری یخشی، بیک یخشی، درست آفرین تحسین
 بیک اعلی، ماشاءالله کبی لفظلرینی کوب استعمال ایتماس؛ زیرا درسده بونلر
 کبی ماقتاو لفظلری کوب ایتولسه شاگردلر کوزنده مدح ننگ
 درجهسی آزابوغه بلکه مدح ایله ذمنک بر درجهده کورونمکینه
 سبب اولور. معلم کوب سویلمک تیز جواب ویرمک آشوغوب
 ایشلامک کبیلر دن صاقلانهق کرک. زیرا بواش طلبه ننگ جرأتلرینه

ومعلم سوزینی تعظیم واعتبار ایتماوگه سبب اولور همده معلم ننگ
 مهابت ووقاری ونفوذی آزایمقینه سبب اولور معلم درس وسؤال
 وقتلرنده اطرافقه قاراماینچه طلبه اوستینه قاراب حاللرینه دقت ایتوب
 تور مق تیوشدر (اطرافنکده اولان شاگردلرننگ سکوتلرینی
 (تیک ترولرینی) ایسته سانک اوزنگ ساکن بول لزومسز حرکتلرنی
 قیلیمه) دیمشدر .

حسن توفیق مصری افندیننگ اصول تعلیم کتابندن ترجمه ایدلدی * (شهر)

باب النساء

حجاب حقنده آخوند مسعودی افندی مقاله سی

۱۲ نچی ساندین صونک

عجیب قایغو ! جنابلرینک شهرده اوتکار دیکی وقتین بامیم، قریه مزدن یراق
 تو گل صیفیه سنده کچردکی وقتنده اطرافن چور ناغان یالان آیاق آچیق باش نیم
 وحشی نیم مدنی حقوقدن محروم مار جه لر ایچون هیچده فکر ده یورتهدیکی
 حالده قایغوسی اسلام قادیزاری ایدیکون سویلامکدن توقتامیدر (۲)
 اولده بیچاره اسلام قادینلرنده حریت یوق دیه ده بر نچی وجه ایدوب
 یوز اورتو مسئله سن آغه قویه ایدی * یا اور و پالقر قادینلرنک حریت
 مسئله سنده، آدم بالالرینه محبت و مدنیت که تمسک (آز عمر لی شرق روسنگ
 ۸۲ نچی نومرون قارامه لیدر) قاعده لرینه مبنی مو بیلمام ؟ دین لرنندن
 نی قدر چیتکا کیتکانلر، اخلاق یوزندن مقدس بیلگان عهد جدید لرینه
 نی کوز ایلان قاراغانلر، اخلاق، فعل لرون اسؤتای پاؤلنک قورنیثوس

(۲) اسلامیت ایچون تو گل انسانیت ایچون نی درجه قایغردق لری ، صیفیه لری
 قربنده ساکن خریستیانلری بیور اقرات لر اعانتنده جبراقهرا سورگون قیلوب تورلی سن
 تورلی قریه گه تاراتوب تاشلادق لرنندن معلومدر .

اهلینه یباراگان بر نچی رساله سندن ۱۱ نچی بابینه و شولوق پاولنک تیمافی گه یبارگان اولگی رساله سندن ۲ نچی باب ۹، ۱۰، ۱۱، هم ۱۲ آیتلرینه و ۵ نچی باب ۱۳ نچی آیتینه تطبیق ایدیلوب، انجیل متی دن ۵ نچی باب ۲۸ هم ۲۹ نچی آیتلری وغیری مقدس رساله لری قارالسسه کورلور

آنلرده احتیاطده نیچک مأمورلردر، میدانغه حلق چیغار. دیمک آنلرنسکده زمانمزه غیچه، البته زمانمزه غیچه حرقالملقلاری اخلاق هم دین لرون است اوست کتوردکارندندر. دیمک، دنیاغه نی ایچون کیلد کمزینده خاطر لاساک، علم و معرفت برابرنده دین و آننک احکامنده ایسمزدین چغارماسدین خاطر مزده توتساق، یاور و پا قادینلری آچیق یوز یالان باش یوریلر ایکان، آنلرنسکده شول فعللری احکام دین و اخلاقلرینه تمسک برابرنده بولمدیغندن، اوتکانده کورلر کچه و کیلا چکده کورساتیلاچک وجه چه دین و اخلاقلرینه قابل تطبیق بولمدیغنه یخشی توشونساک، بز ایسه اوزمزی احکام دین و اخلاق سیدالمرسلین گه متمسک تانوساق، یاور و پالقنک دین سزک عالمی نك اخلاقی توگل، دین مقدسمر اخلاقی بز گه کوچرگیچ بولمالیدر.

بعض محررننک، سونمش شرق روسنک دیدکنجه آنلر اوزلرون جبرائیل، شارع و بیامام دخیده نیلار دیوب بیلدکلرندندور؟ اخلاق و فعللاری ایلان اوز دین لرینه اوزلری اعتراض ایدبکنه قناعت لنمیلار، اهل اسلامنده شوندا ی هلاکتکا چاقرالر. بز نك بیچاره ریاسز اسلام قرداشلارمزدن یاور و پالانو چیلرمزده شونلرغه ایارمک بولالر * والحال موندای مهم شرعی مسئله نی عقل ایلان توگل شریعت ایلان کیسار گه کرک ایدی. یاؤرو پالقلرننک مقصودلری اسلام قادین لرینک فقط یوزلری آچیق قالمقی؟ خیر! بومادهده یاؤرو پالقلرغه ایارمکدان نیندی آفتلر کیله! یوز اورتو مسئله سینگنه دیمیمده، آنک احتیاط ایدکن سیلادک، باللرده کادریل وغیری تانسهلرده یالان باش آچیق کوکراک اجنبی قولتقینه

قستريابوب، زوجى ايسه باشقه، اجنبیه قادينى آلوب (البته تانسهنك معروف ياور و پاچه شرطى آلوشدرماقدر) ياؤر و پالقلر قادينلر مسئله سينك حریتن اطرافلیچه تصویر ایدوب پراکتیکانه قویوب کورساته لر توگل مو؟
ياؤر و پالقلرنك بوقورقنچ وحشيلك، بهایم لك حرکتلرین دین لرنده اولان اخلاق لریغه قابل تطبیق بولمديغین خاطر مزده توتوب، اسلامیت حقوقی قارامقنده مونکانی حکم لری کیله؟ بر حرمة مصاهره نك ثبوتی، حفظ نسل اهالی دیولسه ده یاری، همه حرام لرغه اوستوندر دیسامده حقلی من * بومسئله ايسه، دیندن لرنك اسلامیتکا یاوز کوزی ایلان قارار - شرق روسنك ۸۲ نوهرینه قارامالیدر - خوفندانگنه چیشلور مسئله توگلدر .

اسلام قادين لری دین سزلك چه حریت مسئله سیننه خواجه بوله آلمسلردر . مقدس دین نوتوق شونى بیرهدر .

شول جنسداش آدم بالالارینه محبت شفقت قاعده سندان کیله تورغاندر؛

ياؤر و پالقلر « بوسهء خیریت » Благотворительные поцѣлун

جمعیه سیده ترتیب ایده لر: «سین سیناتتی» ده بوسهء خیریت جمعیه سنه

الوغ نسلده بولان قادينلر باروب کندوسن ۵ منوت مدت، قزلق

طوللق لرینه قاراب معروف بدل، تا کسه برابرنده - لکن البته انصاف

اوزره ایرلر کوزلرین بیلاب - اوپدروب ییولغان آقچه نی البته خیریت

ایچون کاصهغه قویالر . حتی بر «ژان رینگالد» نامنده بر ذات شول

جمعیته باروب کوزلرون بیلاب تا کسه سن اوتاب بر اوچرادییغی

قادين نی ۵ منوت یبارماسدان لذت اوزره اوپدکی صونکنده کوزندان

بیلاکى نرسه سن آلدقده، زوجندن الك باروب بلدرماسدن زوجنك

قوچاغنه کرمش اوز قادينی ایدکن کوردکنده ژان رینگالد مزنکده کوزی

چاشکه کبی بولوب اطرافن چورماغان عامه گه کولکو بولدیغی

۱۸۹۹ سنه غزیتهلرده تکرار سویلانگان ایدی .

اساس ايدوب قادين قزلرمزنى تعليم علوم شرعيه قىلىق، ملت آدابى، دين اخلاقى اوگراتىك، بوندىن صونك معيشتكا تيوشلى علومى بىلدرايك، توگل روس لسانى غنه، مكن ايكان دول خارجه لسانى دن آنكلاتايق عالمه نك جاهله كه آرتقلىغى كون كى در، شرعاً بولار خلاف ديو قچقرغان كىسه لر كه مقابله ايدوب مدافعه قىلىق، شريعت نك خالص روحى آنكلاتايق - ينه اجنبى لر كه بوزلرون قابلىق موندە مى كىم چىلك؟ موندە مى قادينلرنى انسان درجه سندن توشرمك؟ شرق روسنك ۸۲ نومرىنى قارالە ليدر .

ياۋروپالقلر قادينلرنى نه قدر حر تانوسالارده ايرانلر كه جميع حقوقه مساوات دعواسنه كىتسه لردە وجدانلرى شاهد اوّل آنلرنك بو حركتلر ينه قادينلرنك قوۋەلرون كىم، تاوشلرن نچكه كونكلرون يوقا تانوغان طبيعت، پىريرودا قارشوقالە؛ ايكنچى، زوجه لرنى زوج ار كه تابع و محكوم قىلغوچى، اسوتاي پاولنك قورنثيوس اهلينه يازغان اوّلگى رساله سندن ۱۱ بابده ۳ آيتى، تىت كه يازغان رساله سندان ۲ باب ۵ آيتى، افس اهلينه يازغان رساله سندن ۵ بابده ۲۲ هم ۲۳ آيتى، كولوسى اهلنه يازغان رساله سندن ۳ بابده ۱۸ هم ۱۹ آيتى وغيرى آيتلرى - اخلاقا ياۋروپالقلرنى رد قىله؛ هم اوچنچى، اسودزا كون نك ۱۰ نچى توم ۱ نچى قسم ۱۰۶ هم ۱۰۷ استاتيه لر يده بونى بو قدر اثبات ايدە. ديمك، قادينلر طبعاً، اخلاقا و نظاما ايرلر حمايه سنده ايرلر قولتق آستونده بالعكس دگل بونده زمانمى ياۋروپا قادينلرينك زوجيت حقوقىنى اسقاط شرطى ايلان نكاح ايدوله باشلادقلرى حقنده تفصيل غه كرماسامده شونى غنه ايتيم ياۋروپا قادينلرينك مخصوص شول فعللر يده اخلاقده عمومى مقدس تانوغان رساله لر يغه خلاف دور .

بناءً عليه أنلرنك برده ايكيدہ بزتك قادينلر احوالى حقندہ
تفقيدلرى كيلمى، چونكه دين گه تقيد قيلنماسه آنلرغہ يتوشمك ممكن،
فقط بزدين لرنى مقدس توتامز احكامنه تمسك قيلامز، زنهار اسلام
اوغلانلرينى ياؤروپالقلر وي. ياؤروپالذ چيلر عفو قيلسونلار .
مابعدى بولور *

ايرته يوقلاسانك اوزاق ياشارسنك

اوزاق يشاگان كوب عمر سورگان والوغ واقعهلر گه اوچراغان
بر قارت كشيننك دنياده معيشتندن صورالورسه (اول قارت ايرته يوقلى
ايدى) ديوب جواب آلنه چقدر. چونكه بو دنياده دائما كسب واش
ايلانگنه تور ولاچاق اولسه ايدى بنى بشر مطلقا دنياده ياشى آلماز ايدى.
لكن الله تعالى رحمتى ايله بندهلرينه يوقو ياراتمشدر.
وشول يوقو ايله كشى كوندوزده كورمش شدت و مشقتلر
سببلى يوغالتقان راحت و نشاطلرينى قايتارور.
ولكن بزلر صوايله هواءننك اوزمز گه نه قدر حاجت اولديغنى
بلمگانمز شكلى آچه سز و مشقت سز كلمش يوقوننك ده قدرينى
بلميمز و فضلىنى سيزميمز چونكه بر كشى كوندوز ياخود بعض
كيچهلر ده كسب ايدوب بر آچه حاصل ايتسه اول آچه سى ايله يمك
اچمك نرسهلرينى آلور يوقو، هواء، صو كبيلر اول كشيننك خاطرينه ده
كلماز. بناء عليه بولارننك اهميتلرينى ده بلماز. حالبوكه يوقو، هواء، صو
كشيلرننك تركللكى ننك بر نچى سببلارندن بولوب آنلردن باشقه دنياده ياشامق
اصلا ممكن اولماز. بولارننك حياتقه سبب اولديغنى آنكلامق بيمك
ينگلدر.

مثلا: اسسى صوسز صحرالارغه يورگانده صوننك قدری آچیق معلوم اولور. اوزمزه (الله تعالی کورساتماسون) ۱۸۸۵ سنهده سودان صحرالارنده یورگان وقتده صوسزلق محنت وشدت لرینه کوب اوچرادق حتی کوز آلدمزده صوصاغان کشیارمز الوغ بختسزلك لر گه دوچار بولالر ایدی.

هواءنك حیاتغه سبب اولدیغنی بلمك ایچون آغز بورنمزنی تو مالاب تورساق در حال معلوم اولور که انسان بر مینوتدن آرتق هواء آلمی تیزه آلماز. اما یوقو انساننك اینك ضروری بولغان سببلری جمله سندن بولوب حتی انسان یوقوغه طعامدین آرتق محتاج بولادر. چونکه کشی آشامی آچ طوره آغان کونلرینی یوقر سز شول قدر کونلر طوره آلمیدر. بروقت بر قطای سهدا گاری اوز خاتونینی اولتورمش ایکان بو آدمنی یوقلانمی اولترمك ایله حکم ایتمشلر احتمال اول کشی اول امرده بو جزانی آصوب یاخود آتوب اولترمك دن ینگل کور مشدر.

لکن حبس خانه گه یابقاچ یوقلاتماس ایچون قار اوچیلر قویغانلر ایدی بر هفته اوتمادی، مسکیننك حالی غایت آغرا لیدی حتی حکومتدن اوتنوب یازدی (منی استه سنکز آصوب، آتوب، صوغوب یاندروب اولترنکز لکن یوقلانمی اولترماسانکز ایدی) دیوب بو کشی حبس خانه ده (۱۹) کونگنه تورسه ده اخیر کونلری اولمدن یمان بولدی.

مع ذلك بو زمانده کوب کشیلر تورلی طعام لذتی اچملکر وتکلفلی کیوملر اختیار ایدوب تونلارینی یوقلامای اویون کولکی وحکایت سویلاشمك ایله اوتکاره لر حتی بعض کشیلر اینك قدرلی کیچلرینی خمر ایچو واطوش اوینلر اوینامق ایله آالشدرالار وشول اوینلری سببلی اوزلرینه کلمش ضررلرنی سیزمیلر کوزلرینه چرم

حاصل بولسه ایسر تکچ صولاری ایچوب نشاط حاصل ایده لرده یوقو اور نینه یته دیوب او یلیلار .

یوق بولای تو گل، چونکه یوقو اور نینه هیچ نرسه تور آلمیدر . ویوقو ایله حاصل بولغان نشاط غیر نرسه ایله بولمیدر . بلکه ایسر تکچ صولاری ایله حاصل بولغان نشاط تورلی فسق و فسادغه مفضی بولوب آخر الامر اول کشیننک وجودینه ضرر ایده در . بناء علیه هیچ کم ایتماسون (کیچ او طور آمده کوندوز یوقلار من) دیوب بو کشی تیمر باغانالارنی اورنندن قوباروب آلوب آننک اور نینه تیمردن نق دیوب آچاچ باغانا قویغان کشی کبی بولور .

یوقاریدین آنکلاندیکه یوقو کمیت (اولچاو) برله تو گل، تا که تونله قالدرغان یوقونی کوندوز قضاء قیلنور ایدی . بلکه کیفیت (روش) برله چونکه انسان یاشدین اوق کوندوز اولوبوشغل برله یوانوب تونله یوقلامق ایله عادتلمشدر . شونلقدن تونله یوقلامق ایله گنه بدنلره نشاط (راحت) حاصل اولور حتی انکلیز لر (کیچده ایرته یاتمق صباح ایرته تورمق کشیگه صحت، ثروت، فطنت کسب این) دیگان سوز لرینی مثل اورننک استعمال ایده لر . بو نیک بولای یعنی (ایرته یاتمق ایرته طورمق نی ایچون کشیلر گه فائده ایته وجسدلرینه نشاط و راحت حاصل ایده) چونکه کیچ هر کم اشدن توقتاغانلقدن وقت بیک طنچ بولا . اگر شول وقت بر کشی یاتسه طنچ یوقلی اعضاءلری واطلمی طامرلری تارتلمی برده سلکنو و تاوش بولمغان سببلی باشی ایسر کلکدن آینی شونلقدن ایرته طورغان کشیلر باشقه وقتده اشلی المغان اشلرنی اشلی وایلی المغان مسئلهلرنی مطالعه قیلا آادر . اما کوندوز یوقلامق باشنی آورایته کشینی بر نوع کیفیسز صورتده طونوق ایده تار خلقلی و آچی تللی ایده در .

بوندن معلوم بولدىكى ايرته ياتمق صباح ايرته طور مق حفظ
صحت اچون خير لو وسيله وقلبلر نك راحت و نشاطلى بولووينه الوغ
سبب بولا ايكان .

اينك اول بو حقيقتنى كشف قىلغان (۲) كشىلر فرنكلر در . هم
آميرىكا محررلرندن (جورج وشنطون) ديگان كشىدر *
بو كشى اوزينه كيچ اون ساعت تو لغاچى يوقلامقنى اختيار قىلغان ايدى حتى
شول وقتنى (وشنطون وقتى) ديوب تسميه قىلمشلىر . هم بولار غه بتون
آميرىكا كشىسى ايار ديلر . اكر اون ساعت بولسه وشنطون وقتى
كلى ديوب ياتورغه حاضرلار ايدى .

الھلال دین ترجمه، (خواجہ)

المجله : عرب و فرس حكيملىرى بيك كوب زماندين بيرو ايرته
يوقلاو ايرته اويغانونك صحت وعقل اچون فائدهلى ايدوكىنى توصيه
قىلا كلار اخلاق و حكمت كتابلار نده بو مسئلهنى يازغانلار حكمت
وفلسفه سىنى آنكلاتقانلار * شهوات بازار نده شغلى آزارق، ميخانه لرده
آلش و يرشلىرى كمر اك بولغان شرق خلقنده مسلمان وغيرده
ايسكىدين بيرو عادت هم اوشبو حكمت روشنچهدر *

بو مسئله نك ايرته يوقلاو ايرته تور و طبيعى بولغان (انسان نك
بلكه هر بر راحتكه احتياجى بولغان حيوان نك طبيعتى ايستگان)
حالدر چونكه هر جان اياسى كون آستونده ياقتيدىن فائده لانبوب
كرك يراغى اچون مشقتلانه يورى يوكوره كوتاره تشوره
الى غير ذلك حاجتى اچون تر وشه *

تون قرانغولقنده اش برله ماتاشو - كوبرك اشكه قاراب - قولايىسىز
بولا دماغ واعصاب دائما اشلاب توررغه توزمايلر يال ايتوگه
محتاجلار *

بس اشكہ بيك موافق بولماغان قارانغو تون اشنى تاشلاب
 توررغہ وكركنچہ استراحت قيلورغہ موافق بولوب چيقادر *
 ايكنچى چيتدين قوياش اوزينك نورى تشكان يردہ
 ياقتيلقى وقزولقى برلہ تأثيرايتہ حركتكہ كلتورہ جانلى وجانسزغہ
 باشقہ تورلى حالت ويره بوزلارارى ، قانلار آرتغراق يرى
 طبيعتلردہ نشاط وھمت آرتا ، روح گودہنى آندہ وموندہ سورہ
 وتارتا * شول سببدين كون توغاج يوقلامق طبيعتنك حاضرلنگان
 نرسہسندين توقتاتمق سکونت وغفلت حالينہ كلتورمك طبيعتنك
 حالينہ بيك خلاف واستامگان اشنى آنكا يوكلاو بولا *
 پس چينلاب يوقلاي آلماي، كركنچہ يبخشى راحت ونشاط
 حاصل قىلا آلماي حتى كوندزگى يوقو غالباً يوقولو اوياولو
 بر آنكغراق بولا * اما توندہ قوياش غايب بولغاندين هر
 طبيعتدہ سکونت كلہ اش وحرکت غيرتلى سونہ دماغ واعصابدہ
 آرتق اشكہ ھمت وقصد قالماي شونلقدين طبيعت يوقونى استاي،
 يوقودہ نازلانماي تيزراك كلہ مانعسر طبيعت استادكنچہ راحت
 راحت يوقلاب نشاطينى وغيرتينى يانكغارتا *
 بو بياندين عرب وفرس حكيملرينك واسلام عاقللرينك
 (يوقو مدتینك اورتالقى تون اورتالقى بولمق كرك) ديگان
 حكمت وشربعتكہ موافق سوزلرينك معناسى آنكلانسہ كرك *
 اسلامنك (قرآنك) احوال طبيعتنى بيانى واوقات عبادتنى
 تعيينى اوشبو حكمتلرنى آچىق آنكلانادر هر كمنى شول يولغہ
 دلالت قىلادر *
 ما بعدى بولسہ كيرك.

احمد باي

ولادتى: ۱۲۵۳ هـ ۱۸۳۷ م
 مدت حياتى: ۷۱ ق ۶۹ ش
 وفاتى: ۱۳۲۴ هـ ۱۹۰۶ م

احمد باي قزان و بلغار مملكتنده و بالجمله روسيه تابعلكنده اينك مشهور آدملردين ايدى بو ذاتنك وفاتى بتون مملكت ايچنده ظهور ايدن واقعلرنك الوغلارندين و بيوك حادثهلرندين بلكه توغرىسى بيوك فاجعهلرندين سانالسه درستدر *

احمد باينك ترجمه حياتى هر جيتلر نچه : (دولت حاصل ايدوى ، عقلينك صافلقى ، فكرينك توغرىلقى ، همت و غيرتينك بلندلكى ، ملت ايچون خير خواهلقى ، حق و راستلق ايچون اجتهادى و تعصبى ، حق و راستلقنى هر نرسه دين و هر كمدين الوغ كورمكى و آلدين توتمقى كبرى (حاللى) نادر (سيرك) كورله تورغان باكه نادر ايشدله تورغان روشده و هر كم ايچون بر درس عبرت ديورلك در جده ايدى *
 تانوغانلار حاللى و قاللى برله ، تانو ماغانلار البته فقط حاللى برله منم اوشبو دعامغه قوشولاچاقلاردر :

اي الله ! يخشى نيتده و درست اعتقاده حالده عمرى توگانكان و دين اسلام فائده سينه قيلغان بز نكچه كوب يخشيلقيني آرسونغان حالده دنيا دين قايتقان و فپونكا يقولغان ضعيف بنده نك احمد باينى يارليقاسانك ايدى * فضل و لطفنك برله رحمتنكا آلمان بولسانك ايدى *
 قيلغان خير اتينى و وصيتلرينى بر كاتلى و اوزى ايچون قيامته فدا و باعث رحمت ، باشقهلار ايچون سنة حسنه وايندگو اورنك قيلسانك ايدى وارثلرينه قالدرغان ماللار ينى ده خيرلى و بر كاتلى ، قالدر و چى و آل و چيلارنك دين و آخرنلرى ايچون فائدهلى ايتسانك ايدى *

آمين يارب العالمن و يا مجيب السائلين * بسر الفانحه

احمدباينك نسبي واصل وطنى

احمدباي: قزان ولايتى مەدەش ناھىيەسى كىيەك خواجه نام قريە دىن
 اور ايكنچى قرن هجرى او اسطنده كو چوب اور ينبورغ جوارنده اولان
 قارغالى بلده (سعيد بىستە) سینه اور ناشقان ياكە شول شهرنى سعيد باباي
 برلە تشكىل ايدشگان ذات نسلندىن در صونكىغى باباسى حسين باي ابن
 عبیدالله يخشى دولتى وخلق آرا اعتبارلى باي آدم بولوب قارغالىدە اوز
 محلە سنده گى حاضر گى بشنچى مسجدنى يانغاندىن صونك ۱۲۳۰ سنە (ھ) دە
 بناء ايتكان حاضر گى يغاچ مسجد آننك بناسيدر ولکن آنك اوغلى على
 باي پچە بولوب اوسكان باي پچە لرنك اکثرندە (كوبرا گندە)
 كورلگان وايشد لگان روشچە سفاهت وعشرت كىبى
 اخلاق سزلقلار بيچاره على آغانى دە قويمان مالدین واحباب دین آيرلغان
 آيانچ حالە عمرىنى تمام ايدوب عبدالباقى، احمد، عبد الغنى، محمود، عبد الرحمن
 وبر نيچە قزلارنى صبى ويتيم حالده قالدروب ايلاك قلعه سنده
 دنيادين قايتقان * الله تعالى يارليقاغاي

صونكره احمد باي و برادرلارى قارغالىدە اصل وطنلرنده توروب
 بايتاق مايه حاصل ايتدكلرندين صونك اور ينبورغە كو چوب اخير گى
 اون يلدە برادرلارى برلە بولوشكاندىن صونك قزاننى وطن ايدوب قزانده
 چاغندە آخرت يورطينە كوچدى *

احمد باينك او قوشى و تربيه سى

احمدباينك اولگى حالى مکتب و والده سى حميده خانم دین آغان تربيه سى
 وقتى كوب اميدلى دگل و كوب حکماء طرفلرندين خش كورملى و ماقتاولى بولغان:
 بالالارنك شوخ (شوق) و نشاطلى حالده بولولارى احمدبايدە خيلا قوتلى
 بولغان بولسەدە قارغالى مکتبینه دورت بش قش بارش کلش قىلاتوروب
 ياز و او قورلق و يازارلق مرتبه سینه ايرشه آلمان (بوشرافت اوچ برادرنك
 هر قايسنده بار ايدى برسیده محروم دگل). بالانك شو قلقى وشايانلقى

اميدلى و ماقتاولى ديگان ايدك قسقه اوى برله بوسوزنى ياتسنو چيلار
 بلکه بولور لکن بو مسئله علم طبيعت بوينچه ثابت و تجر به لر مونکاشاهد در .
 چونکه صبيده بولغان شو خلق طبيعتنده بلغان اوياولق و قلبنده بولغان
 اوتکورلك دماغنده بولغان صاغلاق دين کلادر *

اگر بر بالا ناز چيقلار ياراتقانچه بيك انصافلى يواش، سوران
 بولسه اول بالاده آرتق اميد بولماس، اول طبيعت برله بر اشدده
 کمال تابا آلماس، آرتق يخشيلقنى ده بولدره آلماس يالقاو لق و پستلکدين
 باشقه يمانلق قولندين کلماس و هيچ اشدده (دنيا و آخرت اشلرنده)
 همت چيقارا آلماس : بوتوغريده بورنقى بلغار قارتلارمزنک : بالانک
 بولسه شوق بولسون شوق بولسه يوق بولسون (ديگان سوزلرى
 بيك درست حکمتلى سوزدر *

مگر شوخ بالا تربيه گه و ساقلاو غه باشقه دين آرتغراق تربيه گه
 محتاج در ضررلى بالالار دين يمان صحبتلر دين ساقلانسه يخشى تربيه و تعليم
 ايداسه ذاتنده بولغان استعداد و اوتکورلکنى اول بالا تيوشلى اورنده
 استعمال ايدر اوزينک انسانيتى و اسلاميتى ايچون گوزل قورال ايدر *
 اگر بالعکس موندای بالانى يخشى ساقلانماسه تيوشلى روشچه
 او گرادلماشه بالا اوزينه او چراغان کشيدن عادت او گرانور يمانلارغاده
 کوب او چرار صحبت ايدر اوزينه تورلى آغرقلار ، آفتلر يوقدر ،
 اخلاقى بوز ولور وجودى و حياتى اوزينه هم ملتينه زيانلى بولور * بواشده
 باش عيبلى آتا و آنا بولوب آزاق عيبلى هلاک بولغان بالا اوزى بولور *
 احمد باينک اوقوغان مکتبى ترتيبلى خلفه سى اصوللى اوقوتو بابنده
 معرفتلى کمسنه بولغان بولسه آنک شو خلقى اوقووينه زيان ايتماس بلکه
 کوب فائده ايتکان بولور ايدى * واکن... الخ

اوقوتقان خلفه سى قارغالیده محله سينه موعذن بولغان ايدى
 بر قارغالیده مجلسده مکتبلرى اصلاح ايتو کرک اوقولار اوقوتولار

ترتیبی بولو ضرور دیو سوزلر آچولغاچ خلفه سینه اوپکالاب موعذن
 آبریغه سبق اوچون نچه یلر یوردم یخشی ضبط برله او قوتمادی
 یواش بولدی منی نادان قالدردی دیو اوینلی چنلی عتابلی خطاب ایتکان ایدی
 والدهسی بایتاق تدبیرلی و دیانتلی خاتون بولدقینی، یمک، ایچمک، یانمق
 تورمق آدابلارینی و بعض دعالار او گراتدکینی اوزی سویلر ایدی *
 ایمان شرطی رساله سی اخیرنده بولغان عقیده منظمه منی و فرق فرض
 رساله سیننی یاددین بله ایدی مقررالدین سوره بقره اخیرینی (اوج آیتنی)
 آیه الكرسی و سائر بایتاق فسقه سوره لر و فسقه چه دعالار یاندده ایدی
 وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ أَتَىٰ كُوبًا كُوبًا فَوَرَّاهُ كُوبًا كُوبًا فَوَرَّاهُ كُوبًا كُوبًا
 مداومت قیلدقینی سویلی ایدی *

سوره یس و سوره ملک سوره لرینی و مصحف شریف یوزنلرینی
 تانوب اوقور ایدی *

یازودین الشی: ویکسل و چیک کاغدلرینه، خطلرینه و دفترلرینه
 قول قویارلق تمغابرله یازو آراسنده راق چامالاب تانوراق قنه احمد حسینف
 دیو تاتارچه و روسچه قول قویا ایدی *

روسچه قول قویماقینی مسکاوده بانکاغه چیک کاغدینه قول
 قویاسی بولغاچ صابر جاندین کوجر گچ یازدروب برکیچده او گراندم
 دیور ایدی یازو تانوما یازه بلمای اولار گه یارامای بر غیرت قیلوب
 او گرانسام ایدی دیو اولرک سویلر ایسه ده صونکفی زمانلرده
 اشغالی کوبایوب غیرتی آزابوب اوزی قارتایوب اول سوزینی اونوتدی *
 ما بعدی بولور.

احمد بای حقنده مدرسه محمدیه طرفندین مرثیه.

هر تورلی کشی توغار یر یوزنده

بای اولور یاخود فقیر یازمشنده

استاذ معلوم شاگردله بولغان کبی

بایلرک نتیجه سی خدمتنده

فايده يوق آفچه جيو بولسه مقصود
 آنداي بايدن ملت بولماس اصلا مسعود
 شونك ايچون مالنك بولسه عزيز بايم
 ترقى ومعارفكه آفچه نكنى دود
 لکن بوندای بايلر كوب تابولماس
 تابولسه ده بود نياده منگو تورماس
 بعض وقت توشوبده يوغالا دور
 بيك قدرلى بولسه ده كچوگه آلماس
 منه بو يل احمد باى على اوغلى
 راحت اورنون كورماگه رحلت ايتدى
 ولکن ملتينه زور تأسف
 برده خلف قالدرمى كوچوب كيتدى
 جنازه سى سه شنبه كون كوتار لى
 بو كونده ملت مز اسف ايتدى
 خصوصاً مـ مدرسـه محمدیه
 درس لر توقتاتوبن ماتم توتدى
 مدرسـه نك ماده آناسى ايدى
 يتمگان كوب يرينى يتشدردى
 آتادن يتيم قالغان بالا كى
 بيوغوب آه اورمق ايندى قالدى
 هر شاگردنك آغوزنده احمد آغا
 يخشيلرنك كوچووينه حيران قالا
 رَحِمَ اللهُ رَحْمَةً وَاسِعَةً
 چين كونكلدين جمله شاگرد دعا فيلا

اعلان

مسکاو دین نشر ایدلہ چک تربیہ اطفال مجموعہ سنہ دین بر نسخہ
ادارہ مزگہ ایر شدی رونقلی و حقیقہ تربیہ اطفال ایچون گوزل مقدمہ
بولمقی امیدلی کورلدی .

قیمتی : سنہ گہ ۵ صوم

آلتی آیغہ ۳

هر دانہ سی ۲۵ تین

آدرس مسکاو تسوتنوی بولوار بایبیکف یورطنہ تربیہ اطفال ادارہ سی

دنیا و معیشت ژورنالی ایچون مشتری دفتری آچقدر .

حقوق اسلامیہ و شریعت محمدیہ و بالعموم ملت اسلامیہ گہ خدمت
اید اچک و ہفتہ دہ بر مرتبہ نشر اولنور ادبی فنی رسالہ در
هر آیدہ مبارک کیچہ لار نامندہ فنون و معارف دن بحث ایدر بر رسالہ و سنوی
مشتریلرہ خانہ ایچون زینت بیر اچاک اعلا بر کالیندار ہدیہ ایدار

یملق ۵ صوم تین

یارم یملق ۲ صوم ۵۰

۳ آیلق ۱ ۲۵

۱ آیلق ۵۰

بـدلی

اورینبورغ داخلینہ

یملق ۶ صوم تین

یارم یملق ۳

۳ آیلق ۱ ۵۰

چیت ایچون

تولاولینکل بولسون ایچون آچہ نی ہر اوچ آیغہ ۲ شار صوم بولوب یبارمکک ممکن
آدرس : اورنبورغ ژویدینسکی اورامدہ فیشمان یورطنہ دنیا
و معیشت ادارہ سی

اعلان

الدين والادب مجله سينه ۱۳۲۵ نجی سنه سی ایچون مشتری
دفتری آچیق.

اوشبو نسخه بویل ننگ اخیر سانی بولوب کلاچک محرم باشندین
برنجی سان ایکنچی جلد دیه باشلانور.
نصیب بولسه آیغه ایکی مرتبه نشر ایدیلوب هر ساننگ حسن
توفیق افندی مصری ننگ پیداغوغیاسی باصیلاچا قدر وسنه اخیرنده
جزء اولی تمام اولوب نادر الوجود بر کتاب تشکیل ایدر.

محترم افندیلر !

الدين والادب مجله سی توغر یسنده (کرك بدل اشتراك كرك بدل امانت)
بولغان اعانتلر نکزنی کوندر سانکز ایدی .

مجله ننگ قیمتى: | یلغه ۳ صوم.
| یارم یلغه ۱ صوم ۵۰ تین.

آدریس: قزان ملا عالم جان.

یاکه: الدين والادب.

قزاندہ اوز بورطہ، اخشامدین صونک یموشلی کشی قبول ایداور .